

SAMSUN'DAKİ KÜLTÜR, SANAT VE TURİZM DERNEKLERİNİN FAALİYET ANALİZİ, ŞEHİRE KATKISI VE SORUNLARI

Mücahit YILDIRIM¹

Atıf/©: Yıldırım, M. (2020). Samsun'daki kültür, sanat ve turizm derneklerinin faaliyet analizi, sorunları ve şehre katkısı. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 496-519. doi: 10.17218/hititsosbil.796097

Özet: Sivil toplum kuruluşları sosyal, kültürel, toplumsal ve ekonomi gibi birçok alanda devlet kurumlarına yardımcı olmak suretiyle kurulmuş ve bir gelenekten günümüze kadar uzanan gönüllü örgütlerdir. Bu doğrultuda kurulan sivil toplum kuruluşlarının bazıları da kültür, sanat ve turizm başlığı altında faaliyet gösteren dernek ve vakıflardır. Bu kuruluşlar, özellikle kültürel ve sanatsal faaliyetler düzenleyerek kuruldukları bölgenin sosyal yaşamına katkıda bulunurlarken; turizmini de canlandırmaya yönelik yaptıkları organizasyonlar ile bölgeye ekonomik olarak fayda sağlamaktadır. TÜİK verilerine göre Samsun'da kültür, sanat ve turizm alanında faaliyet gösteren toplam 84 adet sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. İlçelere eşit dağılmayan bu derneklerin % 71'i merkez ilçelerde faaliyet göstermektedir. Özellikle doğal ve beşeri çekiciliklerinin oldukça fazla olduğu ilçelerde ise konu ile ilgili ya çok az sayıda dernek olması ya da hiç dernek bulunmaması dikkati çekmektedir. Bu alanlara yönelik sivil toplum kuruluşlarının olmaması, ilçede yaşayan halkın kültür ve sanatsal faaliyetlerden mahrum kalmasına ve ilçe turizminin yeterince tanıtılmamasına sebep olmaktadır. Sivil toplum kuruluşu yöneticilerine uygulanan anket sonucunda mevcut sivil toplum kuruluşlarının yıl içerisinde yaptıkları faaliyetlerin yeterli sayıda ve etkide olmadığı anlaşılmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının sorunlarının ise daha çok ekonomik yetersizlikler ve hem kurumların hem de halkın ilgisizliği olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kültür, Turizm, Sanat, Sivil Toplum Kuruluşu, Samsun*

Activity Analysis, Contribution and Problems of Culture, Art and Tourism Associations in Samsun

Citation/©: Yıldırım, M. (2020). *Activity analysis, contribution and problems of culture, art and tourism associations in Samsun*. *Hitit University Journal of Social Sciences Institute*, 13(2), 496-519. doi: 10.17218/hititsosbil.796097

Abstract: Non-governmental organizations are voluntary organizations that have been established by helping state institutions in many areas such as social, cultural, social and economy, and spanning from a tradition to the present day. Some of the non-governmental organizations established in this direction are associations and foundations operating under the title of culture, art and tourism. While these organizations contribute to the social life of the region where they are established, especially by organizing cultural and artistic activities; It also provides economic benefits to the region with the organizations they make to stimulate tourism. There are a total of 84 non-governmental organizations operating in the field of culture, art and tourism in Samsun. 71% of these associations, which are not equally distributed in districts, operate in central districts. Especially in districts where natural and human attractiveness is quite high, it is noteworthy that there are very few or no associations on the subject. Lack of non-governmental organizations for these areas causes the people living in the district

to be deprived of cultural and artistic activities and the district tourism is not promoted sufficiently. As a result of the survey applied to the executives of non-governmental organizations, it is understood that the activities of the existing non-governmental organizations during the year are not sufficient and effective. It is seen that the problems of non-governmental organizations mostly emerge as economic inadequacies and indifference of both institutions and the public.

Keywords: *Culture, Tourism, Art, Civil Society Organization, Samsun*

1. GİRİŞ

Sivil toplum; gönüllü, kendini üreten, kendini destekleyici, devletten özerk ve belirlenmiş bir dizi kurallardan oluşan yasal bir düzene bağlı, örgütlü toplumsal yaşamın bir alanıdır (Yıldırım, 2003, s. 227). Başka bir ifade ile birey özgürlüklerinin ve temel haklarının korunduğu gönüllülük temelinde örgütlenmenin asil olduğu, toplumun devletin önüne geçerek devlet politikalarını denetleyip yönlendirebildiği yurttaşlık bilincine dayanan bir gelişmişlik düzeyidir (Arslan, 2001, s. 9). Görülmektedir ki sivil toplum kavramının öncelikleri arasında gönüllülük temelli bir örgütlenme mevcuttur. Bu örgütlenme ise gönüllü olan bireylerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda bünyesinde bulunmak suretiyle bireysel özgürlük ve temel haklarının korunduğu, bunun yanında devlet politikalarının denetlenip yön verildiği ve ilgili alanda devletin her alanda yardımcı kuruluşu olarak çalışma içerisinde olan sivil toplum kuruluşlarıdır. Ekonomi, eğitim, sosyal, kültür, sanat, turizm, sağlık, insan ve doğa sevgisi gibi konular başta olmak üzere hemen her alanda toplumsal birlik ve beraberliğin tecellisi olarak bir araya gelen gönül birliği yapmış insanların kurdukları sivil toplum kuruluşları, devletin uyguladığı politikaların takipçisi ve denetçisi olmakla birlikte aynı zamanda toplumsal yaşam içerisinde devletin yanında yer alarak kendi olanakları doğrultusunda toplumsal işleyişe komuta eden mekanizmalardır. Türk İslam kültürü geleneğinden geldiği için toplumun kültürel kodları içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Faydalı olma ve eğitme/öğretme anlayışının hâkim olduğu Türk toplumunda insanların bir araya gelerek bu anlayışlarına karşılık bulabilecekleri yer olarak ortaya çıkan sivil toplum kuruluşları, önceki dönemlerde olduğu gibi günümüzde de toplumsal yapı içinde önemli bir yer tutmaktadır. Gelenekten geleceğe doğru giden bu süreçte sivil toplum kuruluşlarının önemini halen korumakta olması, kendisini sürekli yenileyebilen, dinamik ve her şarta adapte olabilecek hareket kabiliyetine sahip olmasından (Engin, 2002, s. 29) kaynaklanmaktadır. Kendini yenilemeyen ve zamanın şartlarına ayak uyduramayan sivil toplum kuruluşları, fonksiyonunu da kaybetmektedir. Sivil toplum alanında etkinlik gösteren her örgütlenme sivil toplum kuruluşu olarak görülse de, günümüzde toplum yararına çalışan, demokrasinin gelişmesine katkıda bulunan (Usta, 2006, s. 36), iktisadi amaç gütmeyen, kolektif yarar esasına dayanan; kamuoyunu aydınlatmak ve yönlendirmek için gönüllülük esasıyla hareket eden kuruluşlar sivil toplum kuruluşu olarak görülmektedir (Özer, 2008, s. 91). Sivil toplum kuruluşlarının en belirgin özellikleri, sadece kendi amaç ve değerlerine hizmet etmemeleri, hükümetlerden, kamu makamlarından, siyasi partilerden bağımsız olmaları, ticari çıkar gözetmemeleri, kar amacı gütmemeleri ve merkezi otorite ile vatandaş arasında arabuluculuk yapmalarıdır (Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, 2001, s. 5). Sivil toplum kuruluşları hayatın her alanında faaliyet gösterebilen, faaliyet alanları geniş ve sınırsız olan kuruluşlardır (Karakuş, 2006, s. 22). Bundan dolayı siyasal toplumun resmi yaklaşım ve kuralları içerisinde kültürel yapıya çok fazla etki edemeyen ortamında, toplumsal sorunların giderilmesinde (Yıldırım, 2004, s. 87) ve kültürel ihtiyaçların karşılanmasında önemli bir işlevi bulunmaktadır. Bu işlev, toplumun yüzyıllardır süregelen yaşanmışlıkları ile ortaya çıkardığı kültürel dinamikleri ile sanatsal anlayışının gelecek kuşaklara aktarılmasına vasıta olacak çeşitli faaliyetler ile vücut bulmaktadır. Zira devletin en önemli güçlerinden biri olan sosyo-kültürel gücün sağlam bir şekilde ortaya çıkması için toplumu

bir arada tutan kültürel fonksiyonlarının gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir. Bu aktarımın yapılabilmesi için devletin örgün ve yaygın eğitim süreçleri haricinde toplumun kültürel ihtiyaçlarını karşılama işlevi bulunan sivil toplum kuruluşlarının büyük rolü bulunmaktadır.

Kültür, "millet" kavramını oluşturan en önemli unsurdur. Geniş tanımıyla kültür; bilgiyi, sanatı, ahlâkı, örf ve âdetleri, insanın içinde yaşadığı toplumdan kazandığı bütün kabiliyet ve alışkanlıkları kapsayan, atalarından kendilerine miras bırakılan maddi-manevi değerler bütünüdür (Kafesoğlu, 1992, s. 15). Kültürün içine, yalnızca onlarla sınırlı olmadığı unutulmaksızın, binalar, anıtlar, giysiler, mobilyalar, mezar taşları, taşıma araçları, müzik aletleri, oyuncaklar, yemek yeme ve pişirme araçları, kozmetikler, silahlar, tapınaklar, çitler, çiftlik planları, yerleşme kalıpları ve dekoratif eşyalar gibi çok çeşitli şeyler girer. Maddi kültür, kültürün yüksek derecede anlatımıdır. Maddi kültür birikimi kalkınmada sürekliliğin tabanını oluşturur. Eğer her nesil kendi toplumsal sermayesini kendisi yaratmak, kendi aletlerini kendisi üretmek zorunda kalsaydı, toplumsal-teknolojik birikim olmayacak, yaşam standartlarımız çok daha düşük düzeyde kalmaya mahkûm olacaktır (Tümertekin ve Özgüç, 2015, s. 122). Taylor'a göre kültür, bir toplumun üyesi olarak insanoğlunun öğrendiği bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür. M. Mac Ivera'ya göre kültür, "ideoloji, din, edebiyat gibi toplumsal yaşamın belirtilerini kapsamaktadır. İnsan topluluklarına kimliklerini veren ve onları birbirlerinden ayırt eden özelliklerinin toplamına kültür denir (Mutlu, 1998, s. 229). Sanat, insanların gördükleri, duydukları, his ve tasavvur ettikleri olayları ve güzellikleri, insanlarda estetik bir heyecan uyandıracak şekilde ifade etmesidir (Çam, 1994, s. 12). Ortaya çıkan bu estetik heyecan; resim, müzik, dans, mimarlık, süslemecilik, hattatlık, gibi birçok alanda şekil almaktadır. Kültürel öğelerin içinde yer alan sanatsal faaliyetlerin, tıpkı kültürün diğer öğeleri gibi nesilden nesile aktarıla gelen ve bir sonraki kuşağa iletilmesiyle topluma ait estetik duygusunun sürdürülmesi gereklidir. Çünkü sanat, potansiyel bir güçtür. Güçlü sanat anlayışına ve sanatçılara sahip olan ülkeler, dünyada seslerini duyurabilme gücüne sahiptirler. Sanat ortamı hoşgörü, güzellik ve sevgi ortamıdır. Sanat dalları ve kültürel faaliyetler insanları iyi yönde kanalizasyon için önemli bir araçtır. Sanatsal faaliyetler insanların kaynaşmasına, hatta milletlerin birbirleri ile sıcak temaslar kurmasına vesile olurlar (Akdoğan, 1994, s. 242).

Kültürel ve toplumsal işlevinin yanı sıra; sivil toplum kuruluşları yerel kalkınmada da önemli bir görev üstlenmektedir. Zira yerel kalkınmanın gerçekleştirilmesi, merkezi ve yerel yönetimler ile birlikte sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile sağlanabilmektedir. Kalkınma ajanslarının bölgesel kalkınmadaki rolleri düşünüldüğünde sivil toplum kuruluşlarının kalkınma ajansları için paydaş konumunda olmasının önemi büyüktür (Baykal, 2010, s. 85). Yani sağlıklı bir şekilde isleyebilecek yerel kalkınma sisteminin temeli, ekonomik-sosyal kalkınma ve gelişme için kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ve koordinasyonuna dayanmaktadır (Karakoyun, 2011, s. 39). Turizm faaliyetleri de bir bölgedeki kalkınma parametresi olarak önemli bir sektördür. Turizm, insanların boş zamanlarını değerlendirme amacı ile yapılan maddi bir kazanç elde etmeksizin ve politik faaliyetlerde bulunmaksızın toplu veya bireysel olarak yapılan seyahatlerde gidilen yerde en az bir gün, ya da bir geceleme yapılarak bu süre içinde dinlenme, eğlenme, merak, spor, din, sağlık için yapılan ziyaretler, kültürel faaliyetler, dost ve akraba ziyaret etme gibi etkinliklerden en az birinin gerçekleştirilmesi ve bu süreç içinde ortaya çıkan ihtiyaçlar ile ilişkileri kendisine konu alan sosyal, ekonomik ve kültürel bir faaliyet ve bir hizmet endüstrisidir (Akıllı, 2004, s. 18). Tarım ve sanayide yeterli kaynağı ve gelişme imkânına sahip olmayan bölgeler zengin turistik kaynaklarını planlı ve etkili bir turizm politikaları uygulamaları sonucunda turistik yönden dengeli bir şekilde kalkınmaları sağlanmış olacaktır (Çeken, 2008, s. 298).

Kültürel ve sanatsal etkinliklerin sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla çeşitli yaş gruplarına yönelik olarak günümüzde oldukça fazla bir şekilde organize edilebildiği bilinmektedir. Özellikle projelendirme yapılarak çeşitli kurum, kuruluş ve ajanslardan, hatta yurt dışı bağlantılı kaynak sağlamak suretiyle faaliyetler yapılabilmektedir. Öyle ki sadece sivil toplum kuruluşlarına yönelik olarak çağrıya çıkılan birçok faaliyet alanı bulunmaktadır. Bu nedenle günümüzde sivil toplum kuruluşları kültür ve sanat etkinlikleri düzenleme konusunda avantajlı bir konuma sahiptirler. Ayrıca Türkiye'de turizme verilen önemin giderek artması ve turizm faaliyetlerine yönelik projelerin destek görmesi de turizm faaliyetleri ile ilgilenen sivil toplum kuruluşlarının faaliyet yapabileceği potansiyellerini ve hareket kabiliyetlerini artırmaktadır. Bu çalışma Samsun'da bulunan kültür, sanat ve turizm faaliyet alanında çalışmalarını sürdüren sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları faaliyetleri tespit etmek, potansiyellerini ve sorunlarını ortaya çıkararak Samsun'daki kültür ve sanat faaliyetlerinin artırılması ile turizm sektöründeki tanıtımlarının çoğaltılmasına yönelik çalışmalara çözüm önerileri sunmak suretiyle katkıda bulunmaktadır.

2. AMAÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada, Samsun şehrinde bulunan kültür, sanat ve turizm alanında faaliyet gösteren derneklerin, Samsun'un kültürel ve sanatsal faaliyetleri ile turizmine yaptıkları katkıların tespit edilmesi ve potansiyellerinin ve sorunlarının ortaya çıkarılması ile şehrin kültürel yaşamına ve turizm potansiyeline katkıda bulunmalarına yönelik çözüm önerilerinin sunulması amaçlanmaktadır. Her ne kadar faaliyet alanı kültür, sanat ve turizm derneği olarak belirtilmişse de 84 derneğin içerisinde dini amaçlı ve dayanışma ve yardım amaçlı kurulan derneklerin de olduğu görülmektedir. Yine Samsun'da farklı faaliyet alanında kurulmuş olmasına rağmen kültür, sanat ve turizm alanında faaliyetler düzenleyen dernekler de mevcuttur. Araştırmanın sınırı faaliyet alanı kültür, sanat ve turizm olan dernekler olarak belirlendiği için anket uygulaması ve analizleri de bu faaliyet adı altında kurulan dernekler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Bu doğrultuda öncelikle İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Samsun İl Müdürlüğünden Samsun genelinde faaliyet gösteren kültür, sanat ve turizm dernekleri ve yönetimlerine ait yönetim kurulu üye cinsiyet, meslek ve iletişim bilgileri alınmıştır. Daha sonra bu dernekler hem ilçe olarak hem de faaliyet olarak ayrıştırılmak suretiyle tablo haline getirilmiştir. Böylece ilçelerde hangi derneklerin hangi alt faaliyet alanları ile ilgili çalışma yaptıkları ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca bu derneklerin ilçelere ve faaliyet alanlarına göre dağılımı, Arcgis programı aracılığıyla Samsun'da ilgili alanlarda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları haritası oluşturulmuştur. Dernek yönetim bilgileri ile yıllık olarak yaptıkları faaliyetlerin sayı, içerik ve sonuçlarını ortaya çıkarmak, yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla dernek yöneticilerine anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmanın temel veri setini Samsun'da kültür, sanat ve turizm faaliyet alanında çalışmalarını sürdüren derneklerin başkanları ile yapılan ve araştırmacı tarafından hazırlanan 18 soruluk açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan anket sonuçları oluşturmuştur. Anket, evrenin tamamına gönderilmiştir. Ankete toplam 41 dernek başkanı katılım sağlamıştır. Bu açıdan örneklem, evrenin % 50'sini oluşturmaktadır. Katılım sağlanan anketlerin tamamı geçerli sayılarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

2.1. Model- Desen

Araştırma Samsun'da faaliyet gösteren kültür, sanat ve turizm derneklerinin faaliyetlerinin, potansiyellerinin ve sorunlarının ortaya çıkarılmasını hedeflediği için, çalışmanın modeli betimsel araştırma tarama modelidir. Tarama modelleri, önceden veya şu an devam etmekte olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi hedefleyen araştırma biçimleridir. Araştırmaya konusunun

nesnesi, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanır. Herhangi bir şekilde değiştirme, düzeltme veya etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2016, s. 77).

2.2. Araştırmada Kullanılan Araçlar

2.2.1. Kişisel Bilgi Bölümü

Anket formu literatüre dayanılarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, meslek, yaş, mezuniyet gibi değişkenlerinin tanımlanabilmesi için kullanılmıştır. Form katılımcı bilgilerinin alınabilmesine dair 5 soru içermektedir.

2.2.2. Durum Tespit ve Sorun Belirleme Anketi Bölümü

Anket 17 sorudan oluşmaktadır. 1-10. sorular derneklerin yıl içerisinde yaptıkları faaliyetlerin nicelik olarak ortaya çıkarılmasına yöneliktir. Sonraki sorular açık uçlu olarak düzenlenmiştir. 11-12. sorular faaliyetlerin niteliklerini belirten kısa yanıt metinli sorulardır. 13-17. sorular derneklerin üst ve paydaş kurum/kuruluşlardan beklentilerini ve yaşadıkları sorunları ortaya çıkarmaya yönelik olarak kısa/uzun yanıtli metin sorularıdır. 18. soru ise katılımcının eklemek istediği görüş ve önerilerine yönelik son soruyu oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Anket, Samsun'da kültür, sanat ve turizm alanında faaliyet gösteren tüm derneklerin başkanının katılımına yönelik olarak planlanmıştır. 84 Dernek başkanından 2 tanesi aynı anda hem dernek hem federasyon başkanı konumundadır. Bu nedenle evren 82 kişi olarak belirlenmiştir. Maliyet, zaman ve salgın döneminin kısıtlılığı da dikkate alınarak anketin online ortamda uygulanması tercih edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın yöntemi, mevcut durumu tespit etmeyi hedeflediği için betimsel araştırma tarama modeli kullanılmıştır. Excel programı kullanılmak suretiyle araştırma sonuçları analize edilmiş ve verilen cevapların değişkenliklerine göre yüzdelik dilimler ile grafikler oluşturulmuştur

3. Bulgular

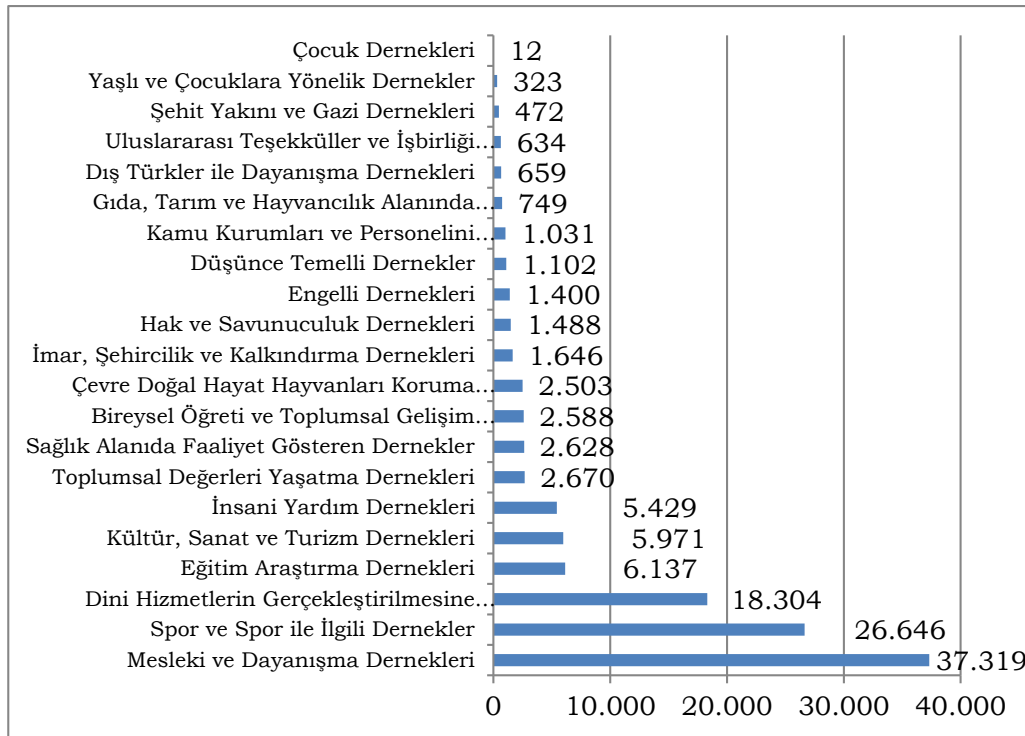
Türkiye'de 21 faaliyet alanında toplam 309.215 dernek bulunmaktadır. Bu derneklerin 189.504 tanesi fesih edilmiş, 119.711 tanesi ise aktif olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Faaliyetlerine devam eden derneklerin % 34.71' Marmara Bölgesi'nde, % 18.27'si İç Anadolu Bölgesi'nde, % 13.21'i Ege Bölgesi'nde, % 11.84'ü Karadeniz Bölgesi'nde, % 10.12'si Akdeniz Bölgesi'nde, % 6.42'si Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ve % 4.44'ü ise Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunmaktadır. Bölgelerin barındırdıkları nüfus dikkate alındığında bu sıralama nispeten nüfus miktarlarına paralel olarak görünse de, Karadeniz Bölgesi nüfus miktarına göre daha fazla derneğe sahipken, Akdeniz Bölgesi ise nüfusuna göre çok daha az derneğe sahip görünmektedir (Tablo 1). Türkiye genelinde herhangi bir dernek üyesi olan kişi sayısı 7.277.521'dir. Bu sayı Türkiye nüfusunun % 9.01'ine denk gelmektedir. Dernek üyesi olanların % 1.65'i kadın ve % 7.36'sı erkektir.

Tablo 1. Bölgelere Göre Nüfus, Dernek Sayı ve Oranları.

Bölge	Nüfus	Dernek Sayısı	Dernek Oranı (%)
Marmara Böl.	24.465.69	41.545	34.71
İç Anad. Böl.	12.705.82	21.871	18.27
Akdeniz Böl.	10.552.92	12.113	10.12
Ege Böl.	10.318.17	15.814	13.21
GD. Anad. Böl.	8.876.531	7.682	6.42
Karadeniz Böl.	7.674.496	14.167	11.84
D. Anad. Böl.	5.966.101	6.512	4.44

Kaynak: TÜİK

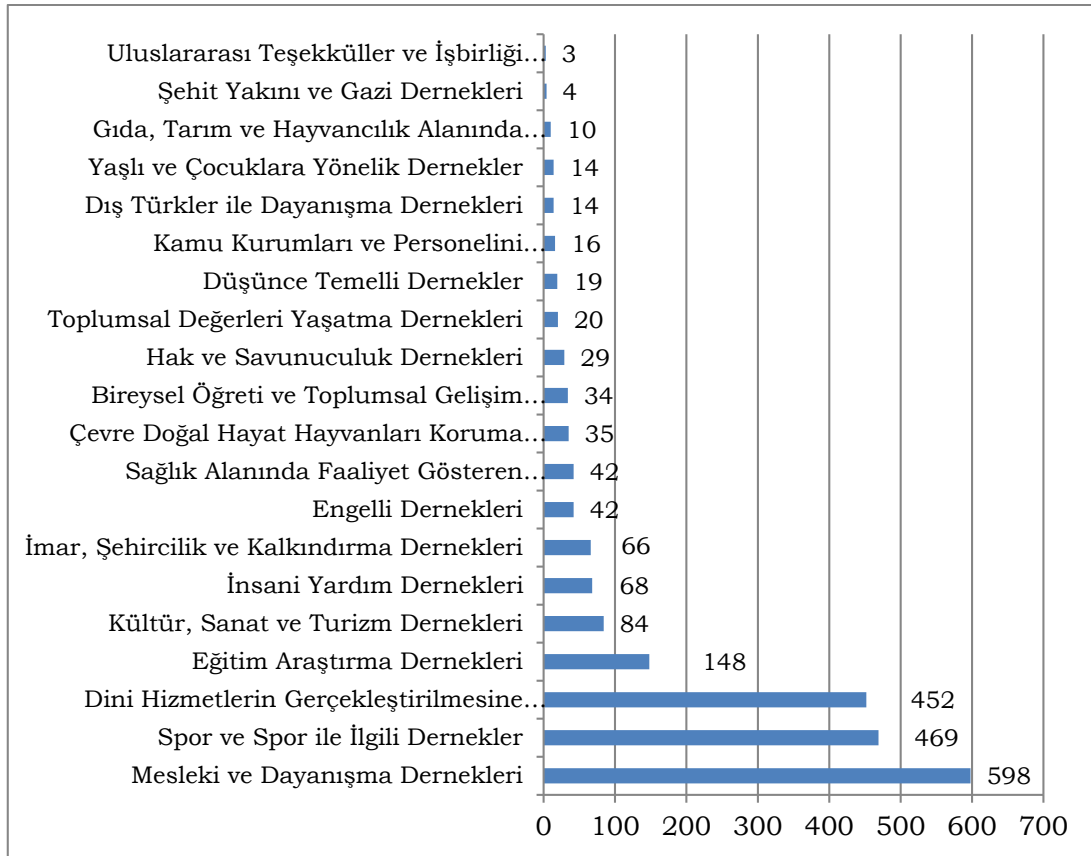
Faaliyet alanlarına göre incelendiğinde ise, Türkiye genelinde 21 faaliyet alanı içerisinde en fazla açılan dernek sayı ve oranı mesleki ve dayanışma derneklerine aittir. Ardından spor ve spor ile ilgili dernekler gelmektedir. Bunları dini hizmetlerin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyet gösteren dernekler ve eğitim araştırma dernekleri ile bu çalışmanın konusunu teşkil eden kültür, sanat ve turizm dernekleri gelmektedir. 5.971 tane faal olarak çalışmalarına devam eden kültür, sanat ve turizm alanındaki derneklerin oranı % 4.98'dir (Şekil 1). Her ne kadar faaliyet başlığı olarak kültür, sanat ve turizm dernekleri adı altında belirtilen miktarda dernek olduğu görülse de, diğer faaliyet alanlarında kültür, sanat ve turizm faaliyetlerine yönelen alanların olduğu da göz ardı edilmemelidir. Örneğin; toplumsal değerleri yaşatma dernekleri, bireysel öğretim ve toplumsal gelişim dernekleri, eğitim araştırma dernekleri gibi faaliyet alanlarında çalışmalarına devam eden dernekler, özellikle kültür alanında da çalışmalar yapmaktadır.

Şekil 1. Türkiye'de Faaliyet Alanlarına Göre Dernek Sayıları.

Kaynak: <https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarina-gore-dagilimi>

Karadeniz Bölgesi, nüfus bakımından 6. sırada yer almasına rağmen, barındırdığı 14.167 adet dernek sayısı ile bölge dernek sıralamasında 4. sırada bulunmaktadır. Bu sayılara bakıldığında

Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan insanların sivil toplum kuruluşlarına yaklaşımının olumlu yönde olduğu söylenebilmektedir. Karadeniz Bölgesi'nin en fazla nüfusuna sahip olan Samsun şehrinde ise toplamda 2.167 dernek aktif olarak faaliyet göstermektedir. Bu sayı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan derneklerin % 15.31'inin Samsun'da kurulduğunu göstermektedir. Samsun'da faaliyet gösteren 2.167 dernekten 601 tanesi (% 27.73) mesleki ve dayanışma ile ilgili, 469 tanesi (% 21.64) spor ve spor ile ilgili, 452 tanesi (% 20.85) dini hizmetlerin gerçekleştirilmesine yönelik, 148 tanesi (% 6.82) eğitim araştırma ile ilgili ve 84 tanesi (% 3.87) de kültür, sanat ve turizm ile ilgili faaliyetler yapan derneklerdir (Şekil 2). Buna göre Samsun'da kültür, sanat ve turizm ile ilgili faaliyet gösteren dernek oranının Türkiye ortalamalarının altında olduğu görülmektedir.

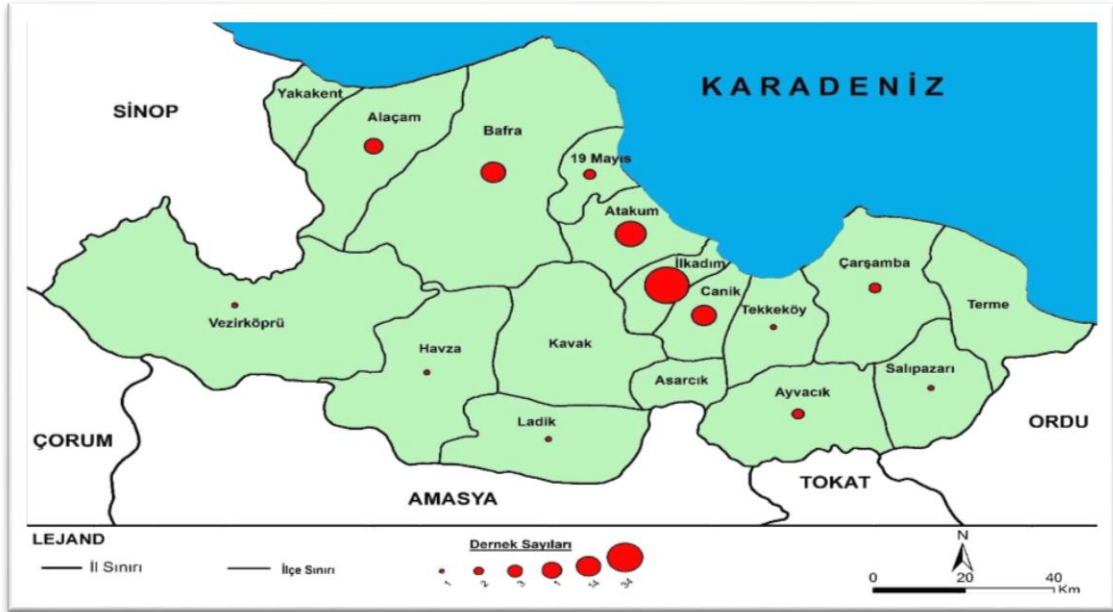
Şekil 2. Samsun'da Faaliyet Alanlarına Göre Dernek Sayıları.

Kaynak: <https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarına-gore-dagilimi>

Türkiye'de İç İşleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak kurulan sivil toplum kuruluşları, önce kendi kuruluş amaçlarına yönelik olarak seçtikleri ana faaliyet alanları göre kuruluş bildirimini yapmaktadır. Dernekler sisteminde tanımlı olan 21 adet faaliyet alanı bulunmaktadır. Bu faaliyet alanlarından birisi de araştırmanın konusunu teşkil eden kültür, sanat ve turizm dernekleridir. Bu ana faaliyet alanının alt kategorisinde ise detaylı faaliyet alanı yer almaktadır. Ana faaliyet alanı başka olup da detaylı faaliyet alanı içerisinde kültürel, sanatsal ve turizm ile ilgili çalışmalar yapan dernekler de bulunmaktadır. Ancak çalışmanın konusunu özellikle ana faaliyet alanını kültür, sanat ve turizm seçen derneklerin yapmış oldukları çalışmalar oluşturmaktadır.

Samsun'da 84 tane kültür, sanat ve turizm ile ilgili dernek faaliyet göstermektedir. Bu dernekler ana faaliyet alanı olarak kültür, sanat ve turizmi seçmiş olsalar da detaylı faaliyet alanlarına bakıldığında farklı faaliyet içerisinde çalışmalar yaptıkları görülmektedir. İlçelere göre eşit bir

şekilde dağılım göstermeyen dernekler (Şekil 3), detaylı faaliyet alanı olarak toplam 12 faaliyet alanı üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir (Tablo 2). Bu dernekler; toplum kültürünü yaşatma, tarihi eserlerin korunması, sanat-folklor, turizm, sanat, sanat-toplum kültürünü yaşatma, dil ve edebiyat, çevre-su ve doğal hayatı koruma-turizm, folklor-turizm, folklor, yardım-ilk yardım-acil durum ve kurtarma ve sanat-turizm-toplum kültürünü yaşatma alt faaliyet alanı olarak faaliyetlerine devam etmektedirler. Toplam 84 derneğin 60 tanesi merkez ilçelerde (Atakum: 14, Canik: 11, İlkadım: 34, Tekkeköy: 1) kurulmuştur. Bu merkez ilçelerden İlkadım ilçesi 34 dernek ile en fazla dernek kurulan ilçe olarak dikkati çekmektedir. İlkadım ilçesinin şehrin ilk merkezi olması ve en fazla nüfusa sahip olması bunda etkili olmaktadır. Özellikle yeni gelişim alanı olan ve nispeten eğitim seviyesi yüksek kişilerin tercih ettiği Atakum ilçesinde 14 tane bu amaçla kurulan dernek olması dikkati çekmektedir. İlçede yaşayanların potansiyeli ve üniversite öğrencilerinin bu ilçede daha fazla ikamet ettiği düşünüldüğünde Atakum ilçesinde kültür, sanat ve turizm amaçlı kurulan dernek sayısının daha fazla olması gerektiği düşünülmektedir. Bir diğer merkez ilçe olan Canik ilçesinde ise 12 alt faaliyet alanından sadece toplum kültürünü yaşatma alt alanında faaliyet gösteren 11 tane dernek olması dikkati çekmektedir. Canik ilçesi, son yıllardaki gelişim ivmesine rağmen şehrin kenar mahalle denilebilecek bölgelerine sahip ve kısa mesafede yükseltinin aniden arttığı bir yerleşim yeri olma özelliği göstermektedir. Bu nedenle diğer alt faaliyet alanlarına yönelik kurulan derneklerin olmadığı söylenebilmektedir. Merkez ilçeler arasında kültür, sanat ve turizm derneği olarak en fakir olan ilçe Tekkeköy ilçesidir. 1992 Yılında ilçe statüsüne kavuşmasına rağmen geçiminin öncelikle tarıma dayanması, ilçeyi diğer ilçelerden farklı bir konum ve kültüre büründürmektedir. Organize sanayi bölgesinin bu ilçeye kurulması, çeşitli sosyal, kültürel ve spor tesislerinin de ilçe sınırları içerisinde son yıllarda artış göstermesi; ilçenin yakın gelecekte şehir kültürüne daha fazla yanaşmasına, kültürel ve sanatsal etkinliklerin daha fazla planlanmasına neden olacaktır. Ayrıca ilçede Karadeniz Bölgesi'nin ilk yerleşim yeri olan Tekkeköy mağara yerleşmesinin bulunması ve beşeri çekiciliklerinin fazla olması da ilçedeki turizm faaliyetlerinin artmasına sebep olacaktır. Merkez ilçelerin dışında en fazla nüfusa ve şehirselleşmiş hayata sahip olan Bafra ve Çarşamba ilçelerinde de kültür, sanat ve turizm faaliyeti yürüten dernekler bulunmaktadır. Bafra'da 4 tane toplum kültürünü yaşatma, 3 tane tarihi eserleri koruma, 1 tane turizm, 2 tane sanat ve 1 tane dil ve edebiyat alt alanı olmak üzere toplam 11 tane dernek bulunurken; Çarşamba'da sadece 2 tane toplum kültürünü yaşatma derneği bulunması ilginç bir bilgi olarak karşımıza çıkmaktadır. 142 bin nüfuslu Bafra ile 138 bin nüfuslu Çarşamba arasında dernek sayısının bu kadar farklı olması dikkat çekicidir. Toplam dernek sayısında da Bafra'da faaliyet gösteren 210 dernek bulunurken, Çarşamba'da faaliyet gösteren dernek sayısının 166 olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. Çarşamba'da kurulan derneklerin özellikle spor, mesleki dayanışma ve dini hizmetler alanında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Nüfuslarının birbirine çok yakın olmasına rağmen, dernek dağılımındaki farklılıkların, bu ilçelerde yaşayan insanların ekonomik, sosyal ve kültürel yaşantılarının birbirinden farklı olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Örneğin spor kültürü olarak insanların spora ve özellikle futbola bakışları iki ilçede farklılık göstermektedir. Çünkü Bafra spor takımı Samsun Süper Amatör liginde mücadele ederken Çarşamba spor ise Bölgesel Amatör Ligde mücadele etmektedir. Bu durum ilçede ikamet edenlerin spor ile ilgili ilgi alanlarını boy gösterdikleri lige göre belirlemelerine ve Çarşamba'da spor derneklerine yönelmelerine dolayısıyla spor derneklerinin sayılarının artmasına neden olmaktadır.

Şekil 3. Samsun'da Faaliyet Gösteren Kültür, Sanat ve Turizm Derneklerinin ilçelere Göre Dağılışı.

19 Mayıs ilçesinde 1 tane toplum kültürünü yaşatma ve 1 tane sanat alt alanı olmak üzere 2 tane kültür, sanat ve turizm derneği faaliyet göstermektedir. Alaçam'da 2 tane toplum kültürünü yaşatma ve 1 tane tarihi eserlerin korunmasına yönelik; Ayvacık'ta 1 tane toplum kültürünü yaşatma ve 1 tane turizm, Havza'da 1 tane sanat-toplum kültürünü yaşatma, Lâdik'te 1 tane sanat-turizm-toplum kültürünü yaşatma, Salıpazarı'nda 1 tane turizm ve Vezirköprü'de 1 tane sanat alt alanında kültür, sanat ve turizm derneği faaliyetlerine devam etmektedir. Asarcık, Kavak, Terme ve Yakakent ilçelerinde ise hiç kültür, sanat ve turizm derneği bulunmamaktadır. Özellikle Vezirköprü, Havza, Lâdik, Ayvacık, Salıpazarı, Terme ve Yakakent ilçelerinde hem doğal hem de beşeri çekiciliklerin fazla olmasına rağmen bu ilçelerde ya çok az bu alanda dernek olması ya da hiç olmaması ilçelerin kültür, sanat ve turizm açısından son derece eksik olmalarına sebep olmaktadır.

Tablo 2. Samsun İlçelerinde Kültür, Sanat ve Turizm Derneklerinin Alt Faaliyet Alanlarına Göre Dağılışı.

İlçe	Toplum kültürünü yaşatma	Tarihi eserlerin korunma	Sanat-Folklor	Turizm	Sanat	Sanat-Toplum kültürünü yaşatma	Dil ve edebiyat	Çevre-su ve doğal havarı	Folklor-turizm	Folklor	Yardım, ilkyardı m, acil durum ve kurtarma	Sanat, turizm toplum kültürünün
19 Mayıs	1				1							
Alaçam	2	1										
Asarcık												
Atakum	10		1	1	2	1						
Ayvacık	1			1								
Bafra	4	3		1	2		1					
Canik	11											
Çarşamba	2											
Havza						1						
İlkadım	11	1	2	6	11		1	1	1	1		
Kavak												
Lâdik												1
Salıpazarı					1							
Tekkeköy						1						
Terme												
Vezirköprü					1							
Yakakent												

Kaynak: <https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarına-gore-dagilimi>

Araştırma kapsamındaki derneklerde görev alan erkek ve kadınların sayısal dağılımları incelendiğinde, erkek sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. İl genelindeki kültür, sanat ve turizm derneklerinde toplam 3.932 kişi yönetim kurullarında aktif olarak görev almaktadır. Görev alanların 3.278'i erkek, 654'ü kadındır. Başka bir ifade ile görev alanların % 83'ü erkek, % 17'si ise kadındır. İlçe düzeyinde incelendiğinde de erkek sayısının fazlalığı, il düzeyi ile aynı doğrultuda seyretmektedir. Salıpazarı ilçesindeki derneklerde kadın yönetim kurulu üyesi bulunmamaktadır. Kadınların yönetim kurullarında görev alma yüzdesi olarak en fazla yüzdeye sahip olan ilçe % 32 ile Vezirköprü ilçesidir. Ardından % 27 ile Bafra, % 24 ile Tekkeköy ve % 21 ile İlkadım ilçeleri gelmektedir. Alaçam (% 2) ve Çarşamba (% 2) ilçeleri de kadın çalışma yüzdesi olarak oldukça düşük orana sahip olan ilçelerdir (Tablo 3). Sivil toplum kuruluşu olarak incelendiğinde ise 84 dernekten 48 tanesinin yönetim kurullarında hiç kadın yönetici bulunmamaktadır. Var olanlarda sayı oldukça düşük orandadır. 8 Tane dernekte ise kadın yönetim kurulu üyesi sayısı erkeklerden daha fazladır. Bafra ilçesinde 4 dernekte kadın yönetim kurulu üyesi sayısının erkeklerden fazla olması dikkati çekmektedir. İlkadım ilçesinde 3, Atakum ilçesinde ise 1 dernekte kadın yönetim kurulu üyesi sayısı erkeklerden daha fazladır. Faaliyet ayrımı gözetmeksizin Türkiye'deki tüm sivil toplum kuruluşlarındaki yönetim kurullarında görev alan erkek oranı % 81.15 iken, görev alan kadın oranı % 18.85'tir. Buna göre Samsun'daki Bafra, Havza, İlkadım, Tekkeköy ve Vezirköprü ilçelerinin sivil toplum kuruluşlarında görev alan kadın oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Diğer ilçelerdeki oran ise Türkiye ortalamasının altındadır. Oysaki Osmanlı döneminde kadınların vakıflarda aktif olarak görev almalarının oldukça yüksek oranlarda olduğu görülmektedir. 1.546 tarihli İstanbul tahrir defterlerinde İstanbul'da kurulan 2.517 vakfın 913 tanesini, Ankara'da kurulan 151 vakıftan 43 tanesini kadınların kurduğu yazmaktadır (Sarı, 2016: 18). Sadece yönetim kurullarında görev almak değil, vakfın kuruluşunu dahi kadınların yapma oranının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Zira Osmanlı Devleti'nin özellikle ekonomik ve sosyal alanlarda en büyük yardımcı sistemi olan vakıfların yürütülmesinde kadınların rolü oldukça fazladır. Çünkü iş hayatında olan ve evin geçimini sağlamakla görevli olan erkeklerin bir de askeri alanda görevlerinin olması, kadınların vakıf işlerinde etkin bir rol oynamasına sebep olmuştur. Günümüzde ise erkeklerin yanı sıra kadınların da iş hayatına atılmaları ve meslek sahibi olmaları, iş hayatının yanı sıra ev işlerinin de sorumlulukları içerisinde olmasından dolayı onları vakıflardaki rollerinden uzaklaştırmıştır. Bu uzaklaşma sivil toplum kuruluşlarında görev alan kadın oranının düşük olmasından anlaşılmaktadır.

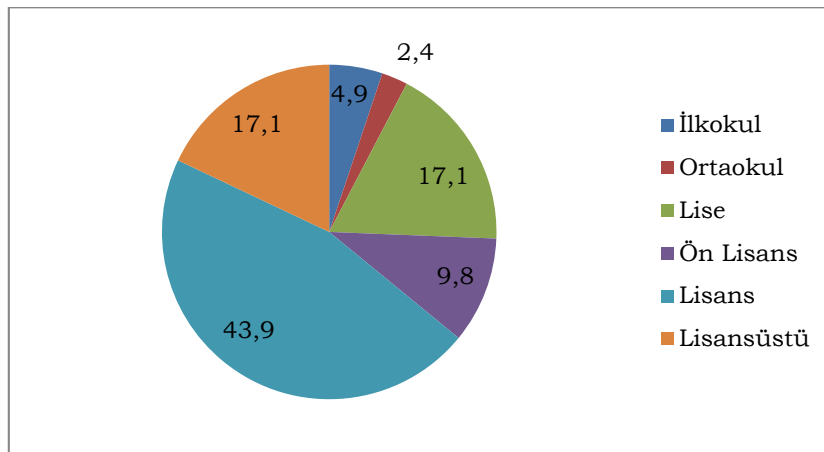
Tablo 3. Samsun İlçelerinde Kültür, Sanat ve Turizm Derneklerinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Cinsiyet Dağılımı.

İlçe	Erkek Sayısı	Erkek Oranı (%)	Kadın Sayısı	Kadın Oranı (%)
19 Mayıs	278	92	23	8
Alaçam	193	98	3	2
Asarcık	0	0	0	0
Atakum	802	83	165	17
Ayvacık	40	89	5	11
Bafra	260	73	97	27
Canik	300	93	22	7
Çarşamba	85	98	2	2
Havza	18	82	4	18
İlkadım	1.195	79	315	21
Kavak	0	0	0	0
Ladik	18	90	2	10
Salıpazarı	45	100	0	0
Tekkeköy	29	76	9	24
Terme	0	0	0	0
Vezirköprü	15	68	7	32
Yakakent	0	0	0	0
Toplam	3.278	83	654	17

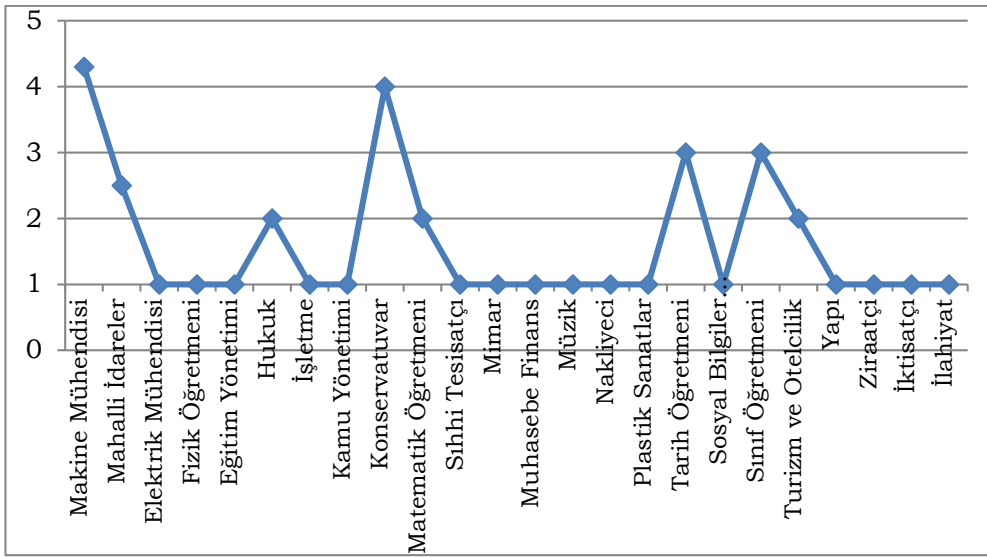
Kaynak: Samsun Sivil Toplumla İlişkiler İl Müdürlüğü

Sivil toplum kuruluşlarında görev yapan başkanların yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, 41-55 yaş grubu (% 61) arasında yoğunlaştığı görülmektedir. 60 ve üzeri yaş grubu ise % 14,6 oran ile ikinci yoğunlukta yer almaktadır. 56-60 yaş % 9,8, 26-30, 31-35 ve 36-40 yaş gruplarının her birinin oranı da % 2,9 olarak tespit edilmiştir. 18-25 Yaş arası hiç bir başkanın olmaması da gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki başkanlık görevlerinde yer almadıklarını ortaya çıkarması bakımından dikkat çekmektedir.

Sivil toplum kuruluşlarında görev alan kişilerin meslekleri, mezuniyetleri ve uzmanlık alanları, potansiyelleri ile ortaya koyacakları performansları açısından önemlidir. Kültür, sanat ve turizm faaliyet alanında çalışmalar yapan derneklerde görev alanların da bu alana yakın bir uzmanlık alanına ve mezuniyetine sahip olmaları, yapılacak faaliyet ve çalışmalar açısından kazanç olarak görülmektedir. Çünkü faaliyet alanlarına yönelik bilgi ve tecrübe altyapısına sahip olmak, ortaya çıkarılacak faaliyetlerde kazanç sağlamaktadır. Bu doğrultuda dernek yönetimlerinde bulunan başkanların % 43,9'u lisans, % 22'si lisansüstü, % 17,1'i lise, % 9,8'i ön lisans, % 4,9'u ilkokul ve % 2,4'ü ise ortaokul mezunudur (Şekil 4). Mezuniyet alanları incelendiğinde ise çok farklı alanlardan mezun oldukları anlaşılmaktadır. 4 Başkan işletme mezunu olarak dikkati çekmektedir. Sınıf öğretmeni ve Tarih öğretmeni olan başkanların sayısı da 3'tür. Fizik öğretmeni, kamu yönetimi ve turizm ve otelcilik alanlarına sahip başkan sayısı da 2 olarak görülmektedir. Diğer alanlardan birer tane başkan olduğu görülmektedir. Genel olarak öğretmenlerin sayısının 10 olması da dikkat çeken diğer bir ayrıntı olarak anlaşılmaktadır (Şekil 5). Yönetim kurulu üyelerinin mezuniyet ve uzmanlık alanları incelendiğinde ise ağırlıklı olarak öğretmenlerin görev aldığı dikkati çekmektedir. Ankete katılan 41 sivil toplum kuruluşu yönetim kurullarında toplam 229 üyenin 40 uzmanlık alanına dağılımı tespit edilmiştir. Bu üyelerden 64 tanesinin öğretmen, 25 tanesinin devlet memuru, 20 tanesinin esnaf ve 16 tanesinin de emekli memur olduğu görülmektedir. Geriye kalan 36 alanda ise değişik meslek ve uzmanlık alanları farklı sayılarda görülmektedir. Tarihçi ve doktor olarak 8 kişi, mühendis, avukat ve turizmci olarak 7 kişi, işçi ve tiyatrocu olarak 6 kişi, serbest meslek olarak 4 kişi, akademisyen, sosyolog, çiftçi, ev hanımı, iktisatçı olarak 3 kişi, iş insanı, sağlık teknisyeni, bilişim uzmanı, tekniker, yönetici, öğrenci ve arkeolog olarak 2 kişi ve bürokrat, siyasetçi, bankacı, muhtar, gazeteci, sanatçı, diş doktoru, güvenlik görevlisi, firma sahibi, biyolog, hemşire, ressam, koleksiyoner, grafiker, terzi, pazarlamacı ve dekoratör olarak da 1'er kişi görev almaktadır. Bu dağılım dikkate alındığında kültür, sanat ve turizm faaliyet alanlarında kurulmuş olan sivil toplum kuruluşlarının yönetim kurullarında görev alan kişilerin çok farklı uzmanlık ve meslek alanlarından olduğu; faaliyet alanı ile ilgili uzmanlık alanına it kişi sayısının oransal olarak fazla olmadığı görülmektedir.

Şekil 4. STK Başkanlarının Mezuniyet Durumları.

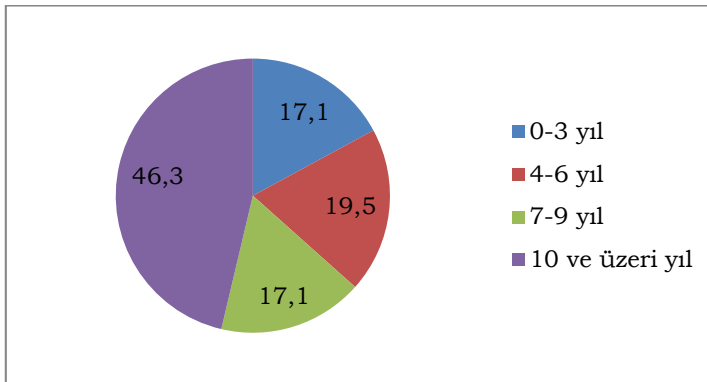
Şekil 5. STK Başkanlarının Mezuniyet Alanları.

3.1. "Samsun'daki Kültür, sanat ve turizm Alanındaki Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyet ve Sorun Tespit Anketi" Başlıklı Anket Değerlendirmesi ve Bulgular

84 Dernek başkanından 2 tanesi aynı anda hem dernek hem federasyon başkanı konumundadır. Bu sebeple anket uygulamasının evreni 82 kişi olarak belirlenmiştir. Kültür, sanat ve turizm alanında faaliyet gösteren dernek başkanları üzerinde dernek bilgileri, faaliyetleri, potansiyelleri ve sorunlarının tespitine yönelik yapılan anket uygulamasına toplam 41 dernek başkanı katılım sağlamıştır. Anket sorularına verilen cevaplara göre analiz ve değerlendirme şu şekilde ortaya çıkmaktadır.

- Kaç yıldır sivil toplum kuruluşunda görev alıyorsunuz?

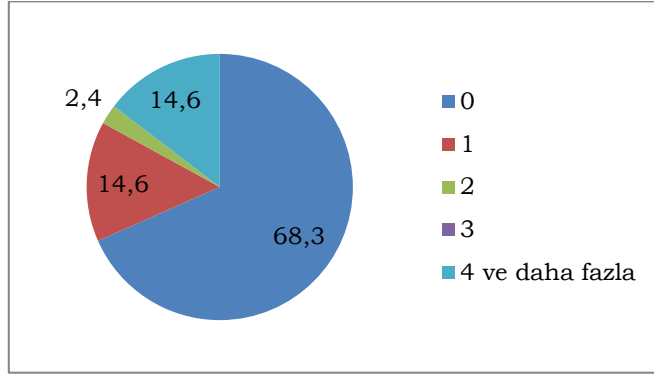
Sivil toplum kuruluşları, insanlarla direk olarak temas kurulan bir sistem üzerine çalışmaktadır. Bu açıdan insan ilişkileri ile bu kuruluşlarda çalışılan süre, çalışmaların başarısı ve faaliyetlerin amacına ulaşması için önemlidir. Bu doğrultuda başkanlara yöneltilen kaç yıldır sivil toplum kuruluşunda görev alıyorsunuz? sorusuna başkanların % 46,3'ü 10 ve daha fazla yıl, % 19,5'i 4-6 yıl yanıtını vermiştir. 0-3 Yıl ve 7-9 yıl arası cevabını verenlerin oranı ise eşit şekilde % 17,1 olarak tespit edilmiştir (Şekil 6). Bu oranlara göre başkanların sivil toplum kuruluşlarında yer aldıkları yıl ve edindikleri tecrübe açısından oldukça olumlu bir tablo ortaya çıkardıkları anlaşılmaktadır.

Şekil 6. STK Başkanlarının Görev Aldıkları Yıl.

• 2019 Yılında Valilik ile kaç tane faaliyet düzenlediniz?

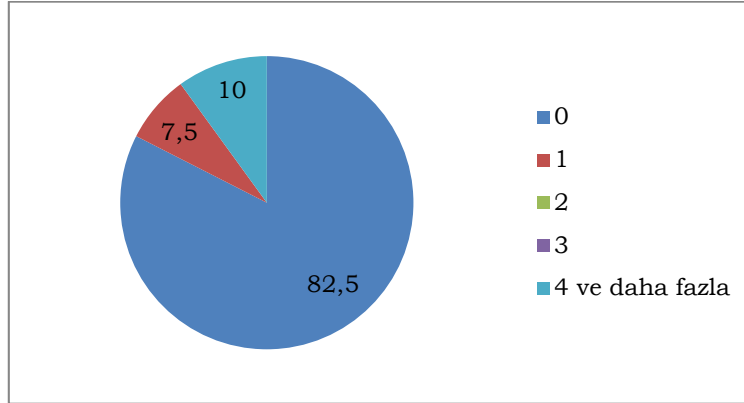
2019 Yılında düzenledikleri faaliyetlerin kaç tanesinin valilik ile birlikte düzenlendiğine ilişkin soruya katılımcıların % 68.3'ü hiç düzenlemediklerini belirtmiştir. % 14.6'sı 1 tane, yine % 14.6'sı 4 ve daha fazla, % 2.4'ü ise 2 tane faaliyet düzenledikleri cevabını vermiştir (Şekil 7). Valilik ile birlikte hiç faaliyet düzenlemeyenlerin oranının oldukça fazla çıkması dikkati çekmektedir.

Şekil 7. Valilik ile Birlikte Düzenlenen Faaliyet Sayısı.

• 2019 Yılında Kaymakamlık ile kaç tane faaliyet düzenlediniz?

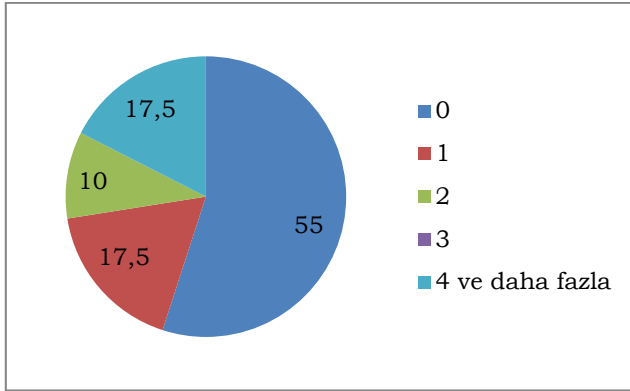
2019 Yılında Kaymakamlık ile birlikte düzenlenen faaliyet sayılarına katılımcılar, % 82.5 ile hiç düzenlenmedi cevabını vermişlerdir. % 10 oranında 4 ve daha fazla, % 7.5 oranında 1 faaliyet düzenlediklerini belirtmişlerdir (Şekil 8). Kaymakamlık ile yapılan faaliyetlerin oranında da hiç yapılmayanın payının yüksek oluşu dikkati çekmektedir.

Şekil 8. Kaymakamlık ile Birlikte Düzenlenen Faaliyet Sayısı.

• 2019 Yılında bağlı bulunduğunuz belediye ile kaç tane faaliyet düzenlediniz?

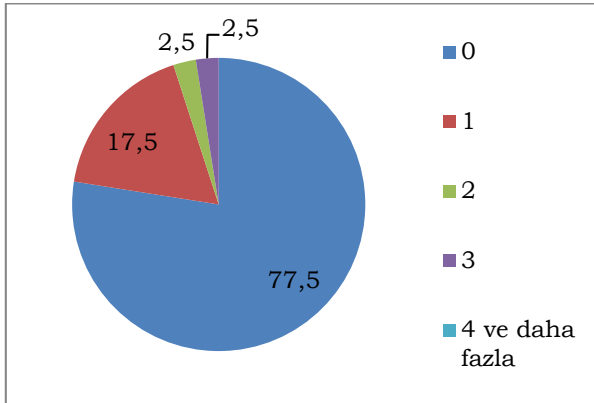
2019 Yılında bağlı bulunduğu belediye ile yapılan faaliyetlerin sayısı sorulduğunda % 55 oranında hiç faaliyet yapılmadığı ortaya çıkmaktadır. % 17.5 oranında 1 faaliyet, % 17.5 oranında 4 ve daha fazla faaliyet ve % 10 oranında da 2 faaliyet yapıldığı tespit edilmiştir (Şekil 9). Sivil toplum kuruluşların valilik ve kaymakamlığa nazaran nispeten belediyelerle daha fazla paydaşlık yaptıkları anlaşılmaktadır.

Şekil 9. Belediye ile Birlikte Dzenlenen Faaliyet Sayısı.

- 2019 Yılında il veya ilçe Kùltür ve Turizm Mùdùrlùğü ile kaç tane faaliyet dzenlediniz?

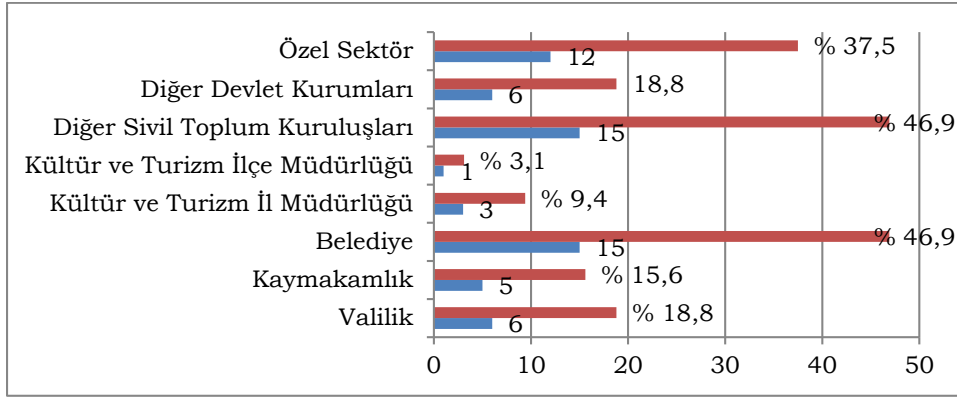
2019 Yılında Kùltür ve Turizm İl/İlçe mùdùrlükleri ile birlikte dzenledikleri faaliyetlerin sayısı incelendiğinde % 77.5 oranında hiç faaliyet yapmadıkları anlaşılmaktadır. % 17.5 oranında 1 tane, % 2.5 oranında 2 tane ve % 2.5 oranında 3 tane faaliyet yaptıkları görùlmektedir (Şekil 10). Kùltür ve Turizm İl/İlçe mùdùrlükleri ile birlikte yapılan faaliyet sayılarının da oldukça az olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 10. Kùltür ve Turizm Mùdùrlükleri ile Birlikte Dzenlenen Faaliyet Sayısı.

- 2019 Yılında yaptığınız faaliyetlerde en çok hangi kuruluşlarla işbirliği yaptınız?

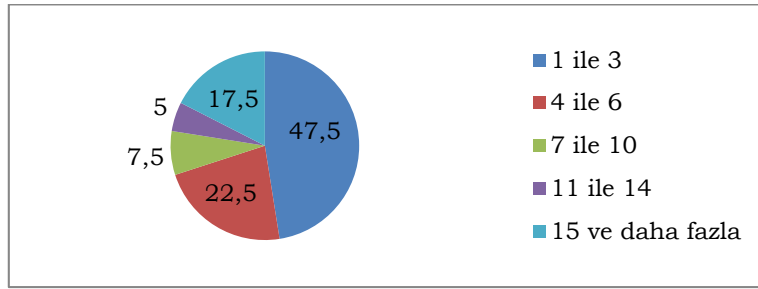
2019 Yılında sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları faaliyetlerde hangi kurum ve kuruluşlar ile paydaş oldukları sorulduğunda katılımcılar en fazla % 46.9 oranında belediyelerle yine % 46.9 oranında diğer sivil toplum kuruluşları ile birlikte faaliyet yaptıklarını belirtmişlerdir. % 37.5 oranında özel sektör, % 18.8 oranında valilik, % 18.8 oranında diğer devlet kurumları, % 15.6 oranında kaymakamlık, % 9.4 oranında Kùltür ve Turizm İl Mùdùrlùğü ve % 3.1 oranında da Kùltür ve Turizm İlçe Mùdùrlùğü ile birlikte faaliyet gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir (Şekil 11). Bu oranlar dikkate alındığında, sivil toplum kuruluşlarının daha çok belediye ve birbirleri ile paydaş oldukları anlaşılmaktadır.

Şekil 11. 2019 Yılında Yapılan Faaliyetlerin Paydaşları.

- Yılda ortalama kaç tane faaliyet düzenliyorsunuz?

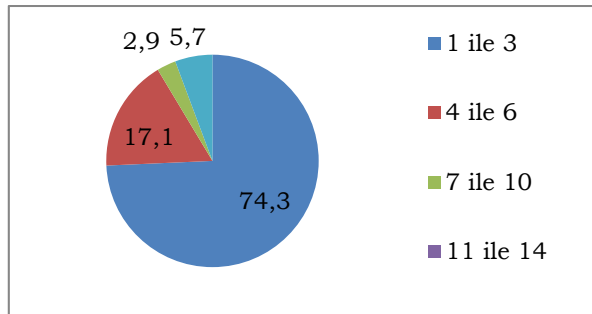
Yılda ortalama kaç tane faaliyet düzenledikleri sorusunun katılımcılar % 47.5 oranında 1-3 arası, % 22.5 oranında 4-6 arası, % 17.5 oranında 15 ve daha fazla, % 7.5 oranında 7-10 arası ve % 5 oranında 11-14 arası faaliyet düzenlediklerini belirtmektedir (Şekil 12). Sivil toplum kuruluşlarının yılda sadece 1 ile 3 arası faaliyet düzenleme oranının oldukça yüksek olması, şehrin kültür, sanat ve turizmi açısından olumsuz olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 12. Bir Yılda Yapılan Ortalama Faaliyet Sayısı.

- Yılda ortalama kaç tane gezi düzenliyorsunuz?

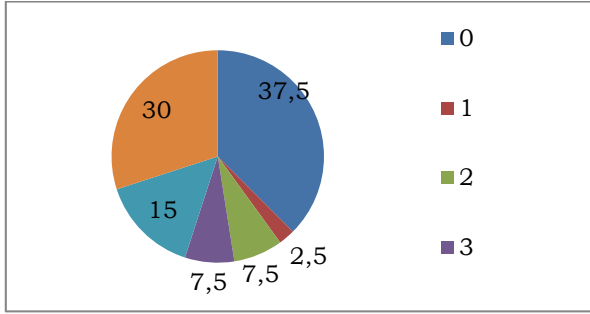
Yılda ortalama kaç tane gezi düzenliyorsunuz sorusuna katılımcıların % 74.3'ü 1-3 arası, % 17.1'i 4-6 arası, % 5.7'si 15 ve daha fazla, % 2.9'u ise 7-10 arasında gezi düzenlediklerini belirtmişlerdir (Şekil 13). Kültür ve turizm etkinlikleri içerisinde büyük yeri ve etkisi olan gezilerin düşük sayıdaki değişkeninin yüksek oranda çıkması, şehrin kültürel yaşamı ve tanıtımı açısından olumsuz olarak düşünülmektedir.

Şekil 13. Bir Yılda Düzenlenen Ortalama Gezi Sayısı.

- Şimdiye kadar kaç tane proje gerçekleştirdiniz?

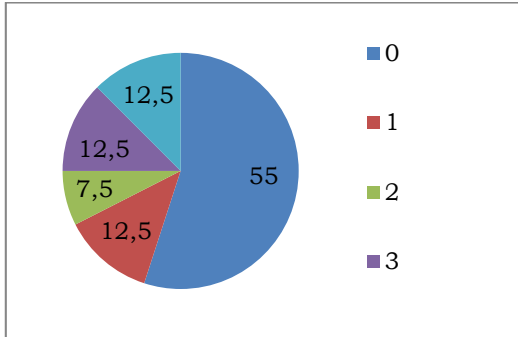
Kültür, sanat ve turizm etkinlikleri ile ilgili olarak maddi kaynak yaratılması açısından proje üretme ve uygulama son derece önemlidir. Maddi kaynak sıkıntısı çeken sivil toplum kuruluşları açısından proje üretmenin önemi daha da artmaktadır. katılımcılara yöneltilen şimdiye kadar kaç proje gerçekleştirdiniz? sorusuna % 37.5 oranında hiç proje gerçekleştirmediği cevabı alınmıştır. % 30 oranında 5 ve daha fazlası, % 15 oranında 4, % 7.5 oranında 3, % 7.5 oranında 2 ve % 2.5 oranında da 1 proje gerçekleştirdikleri cevabı alınmıştır (Şekil 14). Bu oranlar dikkate alındığında, proje üretme ve uygulama konusunda sivil toplum kuruluşlarının yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 14. Şimdiye Kadar Yapılan Proje Sayısı.

- 2019 Yılında kaç tane proje gerçekleştirdiniz?

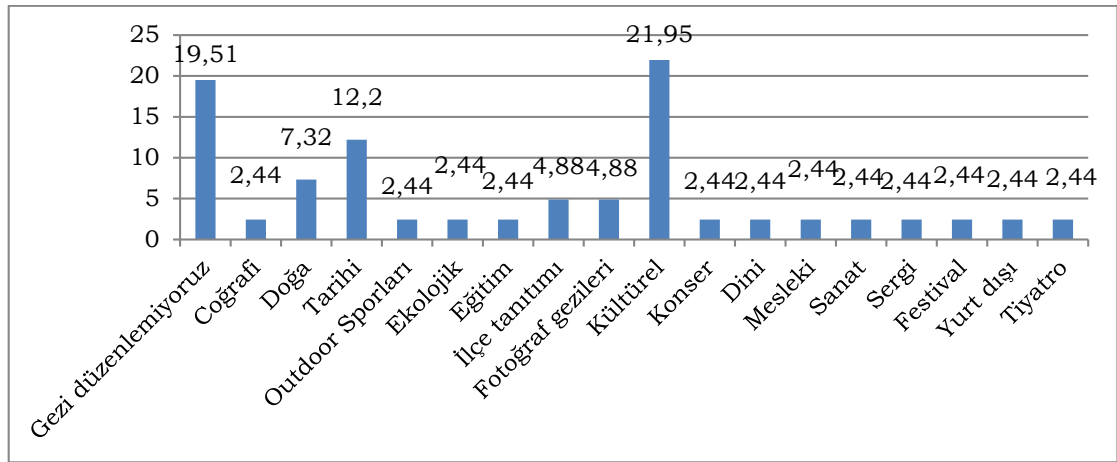
2019 Yılında gerçekleştirilen proje sayıları sorulduğunda ise katılımcılar; % 55 oranında hiç proje gerçekleştirmediklerini, % 12.5 oranında 1 tane, % 12.5 oranında 3 tane, % 12.5 oranında 4 ve daha fazla ve % 7.5 oranında ise 2 tane proje gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir (Şekil 15).

Şekil 15. 2019 Yılında Yapılan Proje Sayısı.

- Daha çok hangi tür geziler düzenliyorsunuz?

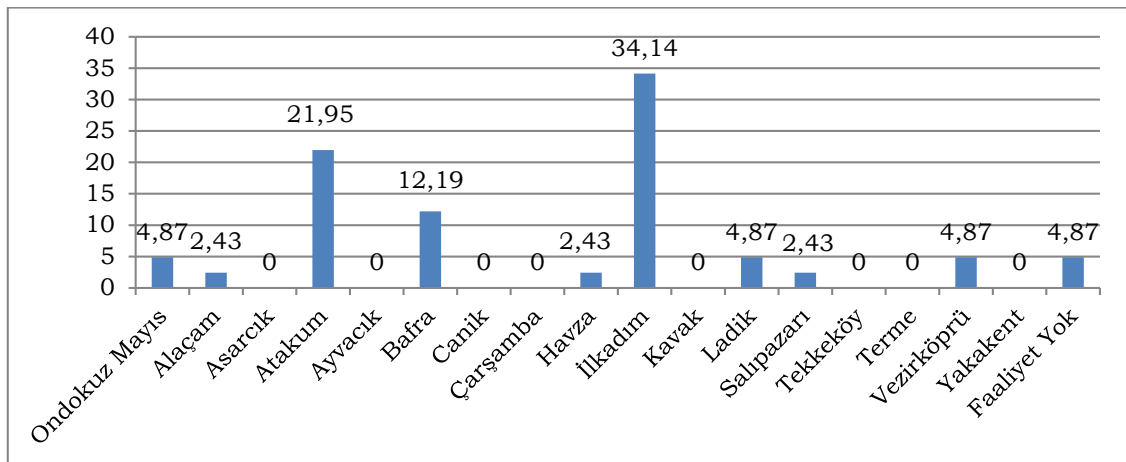
Kültür, sanat ve turizm faaliyet alanında çalışmalarına devam eden sivil toplum kuruluşlarının hangi tür geziler düzenlediklerine dair sorulan soruya katılımcıların % 19.51'i gezi düzenlemediklerini beyan etmişlerdir. % 21.95'i kültürel geziler, % 12.2'si tarihi geziler, % 7.32'si doğa gezileri, % 4.88'i ilçe tanıtım gezileri, % 4.88'i fotoğraf gezileri düzenlediklerini belirtmişlerdir. Coğrafi, outdoor sporları, ekolojik, eğitim, konser, dini, mesleki, sanatsal, sergi, festival, tiyatro ve yurtdışı gezileri düzenleyen sivil toplum kuruluşlarının her bir alan için oranı ise % 2.44'tür (Şekil 16).

Şekil 16. Düzenlenen Gezi Türleri.

- Faaliyetlerinizi daha çok hangi ilçede düzenliyorsunuz?

Sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini düzenledikleri ilçenin tespitine yönelik soruya ise katılımcılar en fazla faaliyet düzenlenen ilçe olarak İlkadım ilçesini belirtmişlerdir. Düzenlenen faaliyetlerin % 34,14'ü İlkadım ilçesinde, % 21,95'i Atakum ilçesinde, % 12,19'u Bafra ilçesinde düzenlenmektedir. 19 Mayıs, Ladik, Vezirköprü ilçeleri ile Samsun geneli olarak düzenlenen faaliyet oranları % 4,87 olarak; Alaçam, Havza, Salıpazarı ilçelerinde düzenlenen faaliyet oranları ise % 2,43 olarak tespit edilmiştir (Şekil 17). Asarcık, Ayvacık, Canik, Çarşamba, Kavak, Tekkeköy, Terme ve Yakakent ilçelerinde faaliyet düzenlenmemesi dikkat çekmektedir. Asarcık, Kavak, Terme ve Yakakent ilçelerinde ilgili faaliyet alanında sivil toplum kuruluşunun olmaması, bu ilçelerde faaliyet düzenlenmemesine sebep olarak gösterilebilir. Ancak Ayvacık, Canik, Çarşamba ve Tekkeköy ilçelerinde sivil toplum kuruluşu olmasına rağmen her hangi bir faaliyet olmaması, kültür ve turizm adına bu ilçelerdeki eksiklik olarak ortaya çıkmaktadır.

Şekil 17. İlçelere Göre Faaliyet Oranları.

- Valilik/Kaymakamlıktan beklentileriniz nelerdir?

Katılımcıların bağlı oldukları kaymakamlık ve valilikten beklentilerinin neler olduğuna dair açık uçlu soruya sivil toplum kuruluşu başkanları 14 farklı içerik belirten cevap vermiştir. Kaymakamlık ve valilikten öncelikle maddi destek beklendiklerini beyan etmektedirler. Bunun yanı sıra düzenleyecekleri kültür, sanat ve spor faaliyetleri için mekan, atölye ve spor salonu temini beklentileri olduğunu da yüksek oranda beyan etmektedirler. Yine çeşitli faaliyetlerin

gerçekleştirilebilmesi için kamu binalarının kullanımı konusunda beklentileri olduğunu dile getirmektedirler. Mekan temininin haricinde kendilerine manevi desteğin verilmesi, kıymetlerinin bilinmesi, yaptıkları faaliyetlere duyarlı davranılması ve katılım sağlanması, kendileri ile işbirliği içerisinde bulunulması ve birlikte proje yapılması, eğitim desteği, sivil toplum kuruluşları arasında adil davranılması, kendileri ile daha fazla iletişim halinde olunması ve belirli periyotlarda istişare ve bilgilendirme toplantıları yapılması gibi beklentilerin olduğunu da ifade etmektedirler.

- Belediyelerden beklentileriniz nelerdir?

Katılımcıların belediyelerden beklentileri de kaymakamlıklardan ve valilikten beklentileri ile genel anlamda örtüşmektedir. Öncelikle beklentilerini maddi ve lojistik destek olarak belirtmektedirler. Özellikle dernek merkezi yeri, faaliyetler için mekan, mekan kirası, malzeme ve malzeme kirası gibi ihtiyaçlarının karşılanmasını beklemektedirler. Faaliyetlerin gerçekleştirilme mekanı konusunda sivil toplum kuruluşlarına çok amaçlı bir salon tahsis edilmesini istediklerini dile getirmektedirler. Bunun haricinde en fazla beklentileri ilgi ve duyarlılık konusunda olmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarınca gerçekleştirilen faaliyetlere belediyenin daha fazla ilgi göstermesini, katkı ve katılım sağlamak suretiyle manevi destek beklediklerini ifade etmektedirler. Projelerine paydaş olmaları ve proje desteği sağlamaları da dile getirilen diğer bir beklenti olarak görülmektedir. Belediyeden yapılan taleplerin karşılık bulması, sivil toplum kuruluşları arasında ayırım yapılmaması, eğitim desteği verilmesi ve belediye personelinin kültür ve sanata daha duyarlı davranması gerektiği beklentileri de dile getirilen başka beklentilerdir.

- Kültür ve Turizm İl/İlçe Müdürlüklerinden beklentileriniz nelerdir?

Katılımcıların Kültür ve Turizm İl/İlçe müdürlüklerinden beklentileri Valilik, Kaymakamlık ve belediyelerden beklentilerine göre nispeten farklılık içermektedir. Zira müdürlüklerden maddi destek ve malzeme, yer kiralama desteği beklentisi diğer kurumlara göre daha az görülmektedir. Müdürlükten beklentiler daha çok faaliyet alanlarında yoğunlaşmaktadır. Öncelikle sivil toplum kuruluşları müdürlüklerden manevi destek istemektedirler. Bunun için de ilgi, eğitim ve rehberlik desteği, proje paydaşı olma, projelere destek verme, proje üretebilme, faaliyetlere katılım sağlanması, tiyatroya önem vermeleri, kültür ve tarih turizmini destekleme, iyi tasarlanmış ve üretilmiş tanıtım materyali sağlama gibi destek başlıkları kullanmışlardır. Ayrıca müdürlüklerin yaptığı faaliyetlerde derneklere de görev vermelerini, sivil toplum kuruluşlarına karşı tarafsız olmalarını, mevcut projelerin tamamlanmasını (Alaçam ilçesindeki tarihi yapıların restorasyonu) ve müdürlükler bünyesinde çalışanların alanlarında yetkin kişiler olması gerektiğini de belirtmektedirler.

- Sivil toplum kuruluşu olarak sorunlarınız nelerdir?

Sivil toplum kuruluşlarının sorunları nelerdir sorusunda öncelikle ve yüksek oranda verilen cevap, sivil toplum kuruluşlarının maddi imkanlarının yetersiz oluşudur. Bu sebeple faaliyetlerin yeteri kadar yapılamadığı beyan edilmektedir. Faaliyetlerin yapılması için gerekli olan alan temini ve fiziki eksiklikler de dile getirilen sorunların başında gelmektedir. Oldukça fazla sorunlarının olduğunu dile getiren katılımcıların beyan ettikleri sorunlar şu şekilde sıralanmaktadır. Kurum ve üyelerin ilgisizliği, proje çalışmalarında kamu desteğinin yetersizliği, dernek hizmeti ve çalışan eksikliği, üye aidatlarının toplanamaması, çalışmalarda yalnız kalmak, üyelerin aidiyet bilincinin yetersiz oluşu, örgütlenmedeki zorluklar, kurumsallaşamama, özellikle 2016 yılından sonraki süreçte derneklere ön yargılı yaklaşılması ve suç örgütü muamelesi yapılması, ilgili kurum ve kuruluşların taraflı davranması, üyelerin eğitimsizliği, toplumda karşılık görememe, yapılan etkinlik ve faaliyetlerde sivil toplum kuruluşlarının fikirlerinin alınmaması, resmi makamların sanata uzak oluşu, politik kaygı ile sivil toplum kuruluşları arasında birlik ve beraberliğin olmaması.

- Şehrin kültürel faaliyetlerinde ve tanıtılmasında siz ve sizin gibi STK'ların ne kadar katkısı olduğunu düşünüyorsunuz?

Şehrin kültürel faaliyetlerine ve tanıtılması konusunda tüm katılımcılar, sivil toplum kuruluşlarının oldukça fazla öneme sahip olduğunu ve sorunlarının giderilmesi halinde katkılarının çok daha fazla olacağını beyan etmektedir. Şehirde gerçekleştirilen kültürel, sanatsal ve turizm faaliyetlerinin büyük çoğunluğunun da sivil toplum kuruluşları tarafından organize edildiğini de dile getirmektedirler.

- Görüş ve önerileriniz nelerdir?

Katılımcılar kendilerine yöneltilen soruları cevaplandırdıktan sonra son olarak görüş ve önerilerini belirttikleri bölümde şu önerilerde bulunmuşlardır.

- ✓ İlgili kurumlarda çalışanlar, sivil toplum kuruluşlarına yeteri kadar yardımcı olmamaktadır.
- ✓ Toplum yararına çalışan ve yeri olmayan derneklere kira ve fatura desteği verilmelidir.
- ✓ Sivil toplum kuruluşu başkan ve yöneticileri, çalışmalarında samimi davranmalıdır.
- ✓ Proje üretebilme ve uygulayabilme becerisine sahip olanlar desteklenmelidir.
- ✓ Başarı için birlikte hareket edilmelidir.
- ✓ Alanında uzman, vizyon sahibi ve uzlaşmacı kişiler hem sivil toplum kuruluşları hem de ilgili kurum ve kuruluşlarda yönetici konumunda olmalıdır.
- ✓ Sivil toplum kuruluşları demokratik bir şekilde yönetilmelidir.
- ✓ Sivil toplum kuruluşları arasında herhangi bir ayırım yapılmamalıdır.
- ✓ Şehrin tanıtımının tek elden bir planlama ve uygun bir bütçe ile yapılması gerekmektedir.
- ✓ Sivil toplum kuruluşları, faaliyetlerinde yalnız bırakılmamalıdır.
- ✓ Birlikte hareket etmeli ve birlikte faaliyetler düzenlenmelidir.
- ✓ Bu alandaki sivil toplum kuruluşları bir platform çatısı altında birleşerek daha etkin bir şekilde rol almalıdır.
- ✓ Sivil toplum kuruluşlarının önemi ve değeri halka anlatılmalıdır.
- ✓ Kültür ve sanat faaliyetlerinde uzman kişiler etkin rol almalıdır.
- ✓ Pandemi sürecinden sonra şehrin tanıtımı ve marka değeri katmak için uluslararası bir festival düzenlenmelidir.
- ✓ Sivil toplum kuruluşları bir araya gelerek büyük projeler hazırlamalı ve uygulamalıdır.
- ✓ Kurumların düzenlediği faaliyetlerde sivil toplum kuruluşları da aktif olarak görev almalıdır.

4. SONUÇ

Her ne kadar faaliyet alanı kültür, sanat ve turizm derneği olarak belirtilmişse de 84 derneğin içerisinde dini amaçlı ve dayanışma ve yardım amaçlı kurulan derneklerin de olduğu görülmektedir. Yine Samsun'da farklı faaliyet alanında kurulmuş olmasına rağmen kültür, sanat ve turizm alanında faaliyetler düzenleyen dernekler de mevcuttur. Araştırmanın sınırı faaliyet alanı kültür, sanat ve turizm olan dernekler olarak belirlendiği için anket uygulaması ve analizleri de bu faaliyet adı altında kurulan dernekler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Samsun'da toplam 84 tane kültür, sanat ve turizmle ilgili faaliyet gösteren dernek bulunmaktadır. Bu dernekler 12 alt faaliyet alanında çalışmalarına devam etmektedir. Derneklerin ilçelere göre dağılımına bakıldığında, eşit olarak dağılım göstermedikleri görülmektedir. Toplam 84 dernekten 60 tanesi merkez ilçeler olan Atakum, Canik, İlkadım ve Tekkeköy'de bulunmaktadır. Merkez ilçeler içinde en fazla derneğe İlkadım ilçesi (34) sahipken, en az derneğe ise Tekkeköy ilçesi (1) sahiptir. Asarcık, Kavak, Terme ve Yakakent ilçelerinde kültür, sanat ve turizm faaliyeti yapan dernek bulunmamaktadır. Havza, Lâdik, Salıpazarı, Tekkeköy ve Vezirköprü ilçelerinde sadece birer tane

dernek kültür, sanat ve turizm alanında faaliyet göstermektedir. Derneklerde görev alan yöneticiler genelde erkektir. Toplam 84 dernek başkanından 76 tanesi erkek, 8 tanesi ise kadındır. Dernek yönetimlerinin cinsiyet dağılımında da erkeklerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu derneklerde toplam 3932 kişi görev yaparken, bunların 3.278'i erkek, 654'ü kadındır.

Samsun'daki kültür, sanat ve turizm faaliyeti yürüten sivil toplum kuruluşlarının % 47.5'i yıl içerisinde ortalama sadece 1 ile 3 arasında faaliyet düzenlemektedir. % 22.5'i ise 4 ile 6 arası faaliyet düzenlemektedir. Bu faaliyet sayıları sivil toplum kuruluşlarının görev ve fonksiyonları düşünüldüğünde oldukça yetersiz görünmektedir. Ayrıca faaliyetlerin gerçekleştirildiği paydaş olarak da yüksek oranda belediye ve diğer sivil toplum kuruluşları tercih edilmektedir. Buna göre sivil toplum kuruluşlarının Valilik, Kaymakamlık ve Kültür ve Turizm İl/İlçe Müdürlükleri ile ilişkilerinin kuvvetli olmadığı ortaya çıkmaktadır. Yine proje hazırlama ve uygulama konusunda da sivil toplum kuruluşlarının hem nicelik proje sayısı olarak yetersiz olduğu hem de ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği açısından iletişim kuramadıkları anlaşılmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının % 37'si şimdiki kadar hiç proje hazırlamamış, % 55'i ise 2019 yılında proje hazırlamamıştır. Maddi olarak kaynak sıkıntısı çeken kuruluşların proje hazırlayarak faaliyetlerini yürütme imkanı olmasına rağmen, proje uygulamalarına yönelmedikleri görülmektedir. Dikkat çeken bir diğer sonuç ise gezi faaliyetleridir. Kültür ve turizm faaliyetlerinin en önemli ve verimli ayağı olan gezi faaliyetlerinde de sivil toplum kuruluşlarının yetersiz oldukları görülmektedir. % 19.51 oranında kuruluş, hiç gezi düzenlememektedir. İlçe bazında ise faaliyetler, dernek sayılarına orantılı olarak İlkadım, Atakum ve Bafra ilçelerinde yoğunlaşmaktadır. Kültür ve turizm derneği olmayan ilçelerde faaliyetin olmadığı görülürken, özellikle Canik, Çarşamba ve Tekkeköy ilçelerinde hem dernek olması hem de nüfus potansiyeli düşünüldüğünde faaliyet olmaması dikkati çekmektedir.

Dernekler en fazla maddi imkansızlıklardan dolayı sorun yaşamaktadır. Dernek merkezi ve giderleri, faaliyetler için gerekli olan yer ve malzeme temini ile fiziki yetersizlikler konusunda maddi imkansızlıklardan dolayı etkin olarak faaliyet gösterememektedir. Bunun yanı sıra kurum ve üyelerin ilgisizliği, proje çalışmalarında kamu desteğinin yetersizliği, dernek hizmeti ve çalışan eksikliği, üye aidatlarının toplanamaması, çalışmalarda yalnız kalmak, üyelerin aidiyet bilincinin yetersiz oluşu, örgütlenmedeki zorluklar, kurumsallaşamama, özellikle 2016 yılından sonraki süreçte derneklere ön yargılı yaklaşılması ve suç örgütü muamelesi yapılması, ilgili kurum ve kuruluşların taraflı davranması, üyelerin eğitimsizliği, toplumda karşılık görememe, yapılan etkinlik ve faaliyetlerde sivil toplum kuruluşlarının fikirlerinin alınmaması, resmi makamların sanata uzak oluşu, politik kaygı ile sivil toplum kuruluşları arasında birlik ve beraberliğin olmaması gibi sorunlarının da olduğu tespit edilmiştir.

En önemli sorun olarak ortaya çıkan ekonomik sıkıntılar ile yer ve malzeme temininin sağlanması amacıyla Valilik, Kaymakamlık ve belediyelerce sivil toplum kuruluşlarının bu sorunlarının çözümünde her kurum kendi üzerine düşen payı almalıdır. İlçelerde çok amaçlı salonların sivil toplum kuruluşlarına tahsis edilmesi, faaliyetler için yer sorununu önemli ölçüde çözecektir. Platform yönetimi tarafından planlı bir şekilde bu salonların sivil toplum kuruluşlarının faaliyet takvimlerine göre planlanması sağlanmalıdır. Sivil toplum kuruluşlarının daha etkin bir faaliyet içerisinde bulunabilmeleri için ilçelerde kaymakamlık, belediye ve ilgili kurumlarca oluşturulacak bir komisyon oluşturulmalıdır. Öncelikle bu komisyonlar ilçelerin mevcut durumları ile kültürel özelliklerini raporlaştırmak suretiyle bir yol haritası hazırlanmalıdır. İlçenin ihtiyaç duyduğu kültürel ve sanatsal faaliyetler ortaya çıkarılmalıdır. Bu komisyonlarda sivil toplum kuruluşu

temsilcilerinin de yer alması sağlanmalı ve komisyon çalışma ve kararlarında onların da görüşleri dikkate alınmalıdır.

Kültür, sanat ve turizm ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının özellikle her ilçede açılması sağlanmalıdır. Kurulacak sivil toplum kuruluşlarında mutlaka ana ve alt faaliyet alanlarına göre uzman kişilere yer verilmesi sağlanmalıdır. Var olan ve kurulacak olan sivil toplum kuruluşlarında özellikle gençlerin ve kadınların bulunması, faaliyetlere katılım oranını artıracaktır. Kadınların tarihte vakıfların kurulması ve işleyişindeki önemi ve rolü dikkate alındığında, yönetim kurullarında kadınların sayısının artması, faaliyetlerin de artmasına ve ulaşılabilir yelpazenin genişlemesine neden olacaktır. Bu nedenle yönetim kurulları oluşturulurken yaş ve cinsiyet oranına dikkat edilmelidir. Yine aidiyet duygusu yüksek olan bireylerin yönetim kurullarında yer alması, etkinliği artırmada önemli rol oynayacaktır. Ayrıca proje hazırlama ve uygulama konusunda uzman olan kişilerin de sivil toplum kuruluşu içerisinde yer alması, kuruluşun yapacağı proje ve faaliyetlerde hareket kabiliyeti sağlayacaktır. Şehrin dinamikleri dikkate alınarak şehrin doğal ve beşeri çekicilikleri ile kültürel unsurlarını iyi bilen uzman kişiler, yerel yönetim ve ilgili kurumlarca teşvik edilmeli, sivil toplum kuruluşunda görev almaları için yönlendirilmelidir. Sivil toplum kuruluşlarının birlikte hareket edebilmeleri ve ortak karar alabilmeleri amacıyla platform oluşturulmalı, buradaki çalışma ve alınan kararlar neticesinde kültür, sanat ve turizm faaliyetlerinin daha etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Çeşitli gezi, tur ve etkinliklerin düzenlenmesi için yerel yönetimler bütçelerinde ayrılan payları kullanmalı, kültür, sanat ve turizm için yapılan masrafların fazlasıyla turizm geliri olarak geri kazanılacağı bilincine göre hareket edilmelidir.

Valilik ve kaymakamlıklar ile Kültür ve Turizm İl ve İlçe Müdürlükleri, sivil toplum kuruluşlarına veri ve uzman desteği sağlamalı, bu kuruluşlarla birlikte hareket ederek farklı alanlarda çeşitli faaliyetler organize etme konusunda paydaş olmalıdır. Kendi kurumlarının organizasyonu ile düzenleyecekleri faaliyetlerde de sivil toplum kuruluşlarını yönlendirmeli ve harekete geçirmelidir. Yine bu kurumlardaki kültür, sanat ve turizm departmanlarında görevlendirilen kişiler, alanlarında yetkin ve uzman olmasının yanı sıra proje üretebilme ve sivil toplum kuruluşlarına eğitim verebilme kapasitesine de sahip olmalıdır. Bu sayede sivil toplum kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu proje üretme ve yeterlilik unsurları eksikliği de giderilmiş olacaktır. Sivil toplum kuruluşları, Milli Eğitim Müdürlükleri ile birlikte hareket etmeli ve katılımcı potansiyeli yüksek olan okul öğrencileri nedeniyle etkinliklerini organize ederken resmi ve özel eğitim kurumları ile paydaş olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, B. (2001). Sanat, sanatçı, sanat eseri ve ahlak. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 42, 213-245. doi: 10.1501/Ilhfak_0000000533
- Akıllı, H. (2004). Ekoturizmin sosyo kültürel ekonomik yönetsel ve çevresel etkiler bakımından irdelenmesi: Antalya Köprülü Kanyon Milli Parkı örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Arslan, O. (2001). *Kuramsal ve tarihsel aşamalarıyla sivil toplum ve Türkiye gerçeği*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği. (2001). *Sivil toplum işbaşında*. Ankara: Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği Yayını.

- Baykal, N. (2010). Türkiye'de bölgesel kalkınma açısından kalkınma ajanslarının misyonu: Kayseri örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Çam, N. (1994). *İslam'da sanat, resim ve mimari*. Ankara: Elektronik İletişim Ajansı.
- Çeken, H. (2008). Turizmin bölgesel kalkınmaya etkisi üzerine teorik bir inceleme. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(2), 293-306. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akuiibfd/issue/1628/20411>
- Engin, Y. (2002). *Sendikacılık, sivil toplum ve yeni duruşlar*. Ankara: Öz-İplik İş Sendikası Eğitim Yayınları.
- Kafesoğlu, İ. (1992). *Türk milli kültürü*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Karakoyun, İ. (2011). Bölgesel kalkınma ve stk'lar, İdarecinin Sesi, 38-42. Erişim adresi: http://www.tid.web.tr/ortak_icerik/tid.web/148/10-%20C4%B0lhan%20Karakoyun.pdf (23.04.2020).
- Karakuş, O. (2006). Avrupa Birliği uyum sürecinde Türkiye'deki sivil toplum kuruluşları (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Mutlu, E. (1998). *İletişim sözlüğü*, Ankara: Ark Yayınları.
- Özer, M. H. (2008). Günümüz itibariyle sivil toplum kuruluşlarının iktisadi ve sosyal fonksiyonları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 86-97. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6140/82382>
- Özey, R. (2014). *Kültürel coğrafya*. İstanbul: Aktif Yayınları.
- Sarı, E. (2016). *Osmanlı'da kadın*. Antalya: Net Medya Yayıncılık.
- Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü. Erişim adresi: <https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-bolgelere-gore-dagilimi>
- Türkiye İstatistik Kurumu. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2020, Erişim adresi: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=111&locale=tr>
- Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (2015). *Beşeri coğrafya insan kültür mekân*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Usta, S. (2006). Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde sivil toplum kuruluşları: sivil toplum, demokrasi ve güven (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, M. (2003). Sivil toplum ve devlet. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2), 226-242. Erişim adresi: <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/635.pdf>
- Yıldırım, İ. (2004). *Demokrasi sivil toplum kuruluşları ve yönetim*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

SUMMARY

Civil society; It is a field of organized social life that is voluntary, self-generating, self-supporting, autonomous from the state and bound to a legal order consisting of a set of determined rules. In other words, it is a development level based on citizenship consciousness where individual freedoms and fundamental rights are protected, organization on the basis of volunteerism is noble, society can control and direct state policies by getting ahead of the state. It is seen that an organization based on volunteering is among the priorities of the concept of civil society. This organization, on the other hand, is non-governmental organizations that protect individual freedom and fundamental rights by being included in the body in line with the interests, wishes and needs of the volunteers, as well as supervising and guiding the state policies and working as an auxiliary institution of the state in every field. Non-governmental organizations established by people who have come together as a manifestation of social unity and solidarity in almost every field, especially in matters such as economy, education, social, culture, art, tourism, health, human and nature love, follower and inspector of the policies implemented by the state. At the same time, they are the mechanisms that command the social functioning in line with their own possibilities by taking the side of the state in social life. Since it comes from the tradition of Turkish-Islamic culture, it has an important place in the cultural codes of the society. Non-governmental organizations, which emerged as a place where people can come together and find a response to this understanding in Turkish society, where the understanding of being useful and teaching / teaching prevails, has an important place in the social structure today as it was in the previous periods. The fact that non-governmental organizations still maintain their importance in this process, which goes from tradition to the future, is due to the fact that they have the ability to continuously renew themselves, be dynamic and adapt to all conditions.

Culture is the most important element that constitutes the concept of "nation". Culture with its broad definition; It is a set of material and spiritual values inherited from their ancestors, including knowledge, art, ethics, customs and traditions, all the abilities and habits gained from the society in which a person lives. Especially by making projects, activities can be carried out by providing resources from various institutions, organizations and agencies, even abroad. So much so that there are many fields of activity that are called for only non-governmental organizations. For this reason, today, non-governmental organizations have an advantageous position in organizing cultural and artistic events. It also increases gradually increase tourism and also to see the support of projects for the activities of non-governmental organizations dealing with tourism activities can operate their potential importance of tourism in Turkey and movement ability. This study aims to determine the activities of non-governmental organizations in the field of culture, art and tourism activities in Samsun, to reveal their potential and problems, and to contribute to the works aimed at increasing the cultural and artistic activities in Samsun and increasing their promotion in the tourism sector.

In this study, it is aimed to identify the contributions of the associations operating in the field of culture, art and tourism in Samsun city to the cultural and artistic activities and tourism of Samsun and to reveal their potentials and problems and to offer solutions to contribute to the cultural life and tourism potential of the city. Although the field of activity is specified as culture, art and tourism association, it is seen that there are associations established for religious purposes and for solidarity and aid among 84 associations. Again in Samsun, there are also associations that organize activities in the field of culture, art and tourism, although they have been established in different fields of activity. Since the boundary of the research was determined

as associations whose field of activity is culture, art and tourism, the survey application and analysis were carried out on the associations established under the name of this activity.

Although the field of activity is specified as culture, art and tourism association, it is seen that there are associations established for religious purposes and for solidarity and aid among 84 associations. Again in Samsun, there are also associations that organize activities in the field of culture, art and tourism, although they have been established in different fields of activity. Since the boundary of the research was determined as associations whose field of activity is culture, art and tourism, the survey application and analysis were carried out on the associations established under the name of this activity. There are a total of 84 associations operating in the field of culture, art and tourism in Samsun. These associations continue to work in 12 sub-fields of activity. Considering the distribution of the associations by districts, it is seen that they are not distributed equally. 60 of the 84 associations in total are located in the central districts Atakum, Canik, İlkadım and Tekkeköy. Among the central districts, İlkadım district (34) has the highest number of associations, while Tekkeköy district has the least number of associations (1). There are no associations engaged in cultural, artistic and tourism activities in Asarcık, Kavak, Terme and Yakakent districts. In Havza, Lâdik, Salıpazarı, Tekkeköy and Vezirköprü districts, only one association operates in the field of culture, art and tourism. Managers working in associations are generally male. Of the 84 association presidents, 76 are men and 8 are women. It is seen that men are predominant in the gender distribution of association management. While 3.932 people work in these associations, 3.278 of them are men and 654 of them are women.

Every institution should take its share in solving these problems of non-governmental organizations by the Governorship, District Governorate and municipalities in order to provide space and material with the economic problems that emerged as the most important problem. The allocation of multi-purpose halls to non-governmental organizations in districts will significantly solve the problem of space for activities. It should be ensured that these halls are planned according to the activity calendars of non-governmental organizations by the platform management. In order for non-governmental organizations to operate more effectively, a commission formed by the district governorship, municipality and relevant institutions should be established. First of all, these commissions should prepare a road map by reporting the current status and cultural characteristics of the districts. Cultural and artistic activities that the district needs should be revealed. Representatives of non-governmental organizations should be included in these commissions and their views should be taken into account in the work and decisions of the commission.